

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foiașoare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XX.**Blaj, 5 Noemvrie 1910.****Numărul 45.**

Adunarea învățătorilor.

Luni și Marți în 31 Oct. și 1 Nov. și-a ținut obicinuita adunare reuniunea învățătorilor noștri. Constatăm din acest prilej, că adunarea a fost foarte bine cercetată și este pentru prima oară, când o putem zice aceasta. Nu numai un mare număr de învățători au venit și din cele mai îndepărtate locuri la adunarea reuniunii, dar și publicul din Blaj a ținut să deie atențiunea cuvenită adunării, asistând numărös la interesantele debateri din sala de gimnastică. Și deși pare-mi-se prea mult timp se pierde cu lucruri mărunte, cu o administrație prea întinsă, am avut satisfacția să asistăm și la debateri vii, interesante și de toată însemnătatea. Mai ales discuția asupra activității extrașcolare a învățătorului, o temă atât de actuală și așa de însemnată asupra căreia am insistat și noi în diferite rânduri, a fost un punct culminant al debaterilor.

Discursurile rostite în materia aceasta, au fost la toată înălțimea și demnitatea. Și propunerea învățătorului Sighișorean, de a se eda o carte pentru preot și învățător, în care să se deie toate îndrumările cu privire la înființarea de tovarășii și reuniuni sătești, a fost viu aplaudată. S'a accentuat și lipsa ridicării unei catedre la institutele pedagogice, care se trateze materia aceasta în legătură cu exigențele noastre dela sate.

În schimb însă n'au lipsit nici glasuri, cari se protesteze în contra prea multor sarcini, ce publicul vrea să pună tot numai pe umerii învățătorului, încărcat și așa de lucrul, ce trebuie să-l desvoalte în școală. Și nu puțini au fost, cari cu drept cuvânt au spus, că la sate mai este un factor important — preotul. Aici ca un echou la cele zise accentuăm din nou că la sate sunt deopotrivă factori importanți și preotul

și învățătorul și că dela munca lor conștientă și neobosită atârnă viitorul satelor noastre. Lăsăm să urmeze raportul:

Conform §. 25 din statute, adunările generale ale Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceză se țin odată în an la Blaj. În anul acesta a fost convocată pe 31 Oct. 1910. Pentru statorirea definitivă a programului de zi, pe 30 Oct. a fost convocat Comitetul central. Acesta s'a și întrunit în două ședințe, în cari a desbătut proiectele de diferite rapoarte. Prezentarea membrilor în un număr prea frumos — precum nu eră obiceiul trecutului. — erau deja preluțiile unor zile de mare însemnătate. Și deja presemnele nu ne-au înșelat. Elementele tinere a premenit mult rândurile dascălimii noastre vechi, rupând pentru totdeauna tradițiile trecutului. Învățătorimea de azi, a dat probe, că să știe manifestă, — știe impune. E conștie de munca ce trebuie să săvârșască în țelina neamului nostru românesc. Zilele cât a petrecut în aceasta metropolă culturală, a știut să se afirme dând semne de forma academică cu care știe discută chestiunile ce o preocupă. Și dacă a fost vre-o adunare generală bogată în programul său, atunci cu adevărat să poate zice, că adunarea generală a acestui an a fost cea mai variată, mai bogată și mai interesantă. Un moment înălțător a fost prezentarea în un număr atât de frumos, cum nu s'a mai văzut la nici o adunare — anterioară. — Fețele senine, înfătoșarea rezolută, le dă timbrul unor reprezentanți ce știu pentru ce au alergat la Blaj.

Mult a ridicat nimbul adunării prezența distinșilor oaspeți: Ex. Sa Mitropolitul Dr. Victor Mihályi ca patronul Reuniunii, apoi canonicii: Alexandru Uilăcan, Dr. Is. Marcu, George Muntean, Ilustrul Domn Iuliu Bardossy, iar dintre profesori s'a văzut în diferite răs timpuri: Dr. Ioan Sâmpălean, Dr. Ioan Rațiu, Dr. V. Macaveiu, Dr. Oct. Prie, Ștefan Roșian, Aron Deac, Dr. Alexandru Rusu, protop. Lita preotul Smigelschi ș. a. Dintre profesoare ne-a onorat cu prezența: Georgina Muntean, Aurelia Bărițiu, precum și doamnele Vilt și Pop.

Înainte de a se intră în programul dela ordinea zilei să alege o comisiune de 5 inși în persoanele dlor: Valer Suciuc, Șt. Pop, Teodor Stoia, Romul Botezan, Oct. Pop și Traian Suteu, cari să invite la adunare pe Ex. Sa Mitropolitul. Comisiunea se depărtează pentru a-și satisface obligamentului impus, întorcându-se cu căpetenia noastră metropolitană. — I-se face onorul convenit cântându-se: Întru mulți ani. Să

incepe apoi împărate ceresc, — cerându-se această sălășuire în inimile și sufletele celor ce s'au strâns ca să-și reguleze afacerile de școală, învățământ și cultivare proprie.

Ședința primă.

Să începe cu discursul clasic al Preaon. președinte Ioan F. Negruțiu, — în care la început salută pe Ex. Sa pentru interesul ce arată Reuniunii noastre. Trece apoi la partea reală și adevărată a stărei poporului, interesul și munca ce trebuie să presteze învățătorimea. Și zice între altele:

Scopul întrunirii de față este darea de seamă asupra activității Reuniunii noastre, în anul de gestiune trecut, — activitate, ce ținește la cultivarea proprie. Aceasta se vedește prin independența ideilor și acțiunilor, cari se câștigă și efeptuiesc prin știință. Înarmați cu aceasta să ne nizuim întru ridicarea morală și materială a acelora în mijlocul cărora trăim și muncim. Să folosim deci tot timpul spre înmulțirea capitalului intelectual. Fiindu-ne neasemănat de multe contribuțiile noastre să ne dedicăm cu trup cu suflet chemării. Să ne purtăm oficiul cu demnitate. Să lucrăm în școală și afară de școală, căci nu este chemare iubiți frați, ca munca și misiunea noastră. Comunele cu preoți și învățători harnici au înfățișare frumoasă în afară ca biserici, școale, grădini cu pomi ș. a.

Poporul nostru e deștept, harnic, care-și cinstește luminătorii, ce se interesează de soarta lui: Îi iubește pe ceice îi vreau binele și interesul său. Poporul are însușiri bune, cari trebuie dezvoltate cu îngrijire, ca grădinarul legumile și florile. Să se stărpească aplicările rele ca: invidie, ură, lene, lux, alcoolism ș. a. Ceice nu se nizuiesc în direcțiunea aceasta nu sunt demni de slujbele ce poartă. Scuzele nu încap. Sunt fără bază. Poporul e conservativ, dar dacă să convinge de bine își urmează intelectualii, ce dau pilde bune. Lungă-i calea prin precepte, scurtă și efectivă prin exemple.

În decursul anului trecut, din încredințarea sen. școl. arhid. am luat parte la examenele finale dela 8 școli, alese în diferite centre. — Una singură se poate lua de model. Exemplele bune, armonia dintre preot și învățător, progresul, disciplina, cultul ș. a. au fost factorii cari au contribuit la mulțămirea mea. — (Ludoș, Red.)

Celealalte m-au lăsat nemulțămît. Deci încă e destul de generală afirmarea că nu avem școli, — nu avem biserici. Mulți au așteptat ziua fatală de 30 Septemvrie fără să facă ceva. Pildă Câmpia. În multe co-

mune aflăm: crășme, căsi comunale, dar nu școli și biserici. Dacă preotul și învățătorul și-ar fi împlinit datoria, decând au intrat în acele comune, alta ar fi starea lor, alta dacă cheltuielile de câte 30000 făcute cu beuturi s'ar fi întors spre binele și fericirea poporului. Să recunoaștem deci, că n-am făcut destul chemării. E timpul să ne facem datoria. Să creștem poporul ca să asigurăm viitorul neamului, bisericii și patrii. -- Învățătorul să lucre pentru ridicarea economică a poporului. Învățătorul să facă educațiune. Învățătorul are rol, să deștepte energie pentru înaintarea școlii bisericii și a patriei. Învățătorii să aibă demnitatea oficiului. Să înființăm bănci, tovărășii, grădini agricole, petreceri și producțiuni. Să cultivăm inima.

Sfârșind acest magistral discurs între aprobările și aplauzele generale deschide adunarea.

Urmează raportul secretarului *Petru Unguean*, despre activitatea Reuniunii. Să constatăm că: *biroul central* în decursul anului: a pus la concurs temele statorite de Ex. Sa Mitropolitul și ale Reuniunii; a pus în discuție chestia Orfelinului, a cerut dela școala din Săliște manualele ce le folosește; a provocat despărțământul Făgăraș ca să trimită libelul de depunere cu taxele membrilor; a provocat oficiile protopopești ca să iec măsurile de lipsă pentru încasarea taxelor restante; a lăsat prezidenților din despărțăminte ca să trimită rapoarte detaliate despre bibliotecile districtuale, și conspectele membrilor cu sumele restante la Reuniune și «Foaia școlastică»: -- și în urmă a trimis diplome de membrii fondatori.

Comitetul central a ținut 2 ședințe în cari a cenzurat rapoartele: secretariului, bibliotecariului, cassarului, comitetului redacțional și în afacerea Orfelinului.

Reuniunea are 676 membrii; 182 fundatori, 10 onorari, 534 ordinari, și 2 ajutători. Urmează apoi activitatea fiecărui despărțământ în special. Bibliotecile toate fac 3832 volume și 412 broșuri. Averea e 14.136 cor. 35 fil.

Lucrări pentru temele de concurs sau înaintat 6 pentru temele Ex. Sale și 1 pentru cele puse de Reuniune. Premiate au fost manuscriptele dlor: Marian Sas, Oct. Pop și Grațian Capătă. Sa lăudat a dlui T. Barna și s'au distins a dlor: Traian Șuteu și Tomia Cociș.

Propuneri au intrat din partea dlor: Iosif Marian 3 și Traian Șuteu 17.

După acest raport a urmat vorbirea Ex. Sale Dr. Mihály, în care își exprimă bucuria pentru prezentarea în un număr atât de frumos a dlor învățători. Aduce apoi înainte greutățile timpului și împrejurările între cari trebuie să se facă instrucțiunea. -- Apoi continuă: voi iubitorilor aveți 2 stăpâni: statul și biserica. Și fiind una protestarea statului și alta nizuința bisericii aceste două auctorități tot des vin în atingere. Imprumutat se pot ridica, dar se pot și împedeca când vin la mijloc *suspiciile*. Președintele dvoastră a atins coarde delicate despre starea învățământului și școlilor. Dacă munca preotului cu a învățătorului nu e împrumutată progresul amortește ori se paralizază. În acele locuri nu s'au făcut edificii nu s'au regulat școli. Și apoi actele cari nu se pot rezolvă în comune și protopopiate intră la conzistor Adevărat, că din 1868 până acum a înaintat mult cauza învățământului primar. Totuși mai e încă de făcut. Edificiile trebuie să fie corăspunzătoare. Dar mai corăspunzător trebuie să fie învățătorul care și sub ceriul liber ar putea face progres. Deci ar fi bine ca statul să-și îndrepte privirea spre

locuințele igienice a familiilor. Sunt destule comune unde nu sunt căsi comunale și ne iau școala ca să așeze comanda satului. În anul acesta am avut mult de lucru cu plane, regulamente, edificii, toate forme tehnice. Isprăvite acestea ne vom putea întoarce la învățământ și controla lui, căci și statul e convins că numai mână'n mână cu noi să poate face ceva. Senatul școl. arhidiecezan vă va da mână de ajutor ca totul să se execute. Vom face totul pentru a să dă o *împinsătură învățământului*. (Aplauze).

Donează apoi încă 100 cor. pentru tema care să tracteze: despre administrația școlii, salariului, edificiile, manualele ș. a. Titlul nu-l definește fără lasă ca să-l statorească biroul central.

Dă apoi binecuvântarea părințească mâncând din epistola sf. *Apost. Pavel*: »cu frică și cutremur mântuirea noastră să lucrati.« -- Explică că aceasta frică nu e tot una cu teama; fără e frica reverențială, începutul înțelepciunii și mântuirea lumii. (Aplauze).

Imediat îi răspunde preș.: *Ioan F. Negrușiu*: Mulțămind pentru vorbele părințești cu cari ați îndemnat învățătorimea noastră la continuarea și desăvârșirea muncii, în numele adunării de astăzi vă dorim Excelență ca și în alte multe rânduri să Vă vedem în mijlocul nostru, pentru a ne înarma cu povește atât de înțelepte. Să trăiți la mulți ani. (Aplauze).

Depărtându-se Ex. Sa, se continuă ședința primă, trecându-se la *raportul cassarului* din care se constată averea Reuniunii de 14.136 cor. 35 fill. Intratele anului 2238 cor. 02 fill. iar eșitele 1623 cor. 54 fill. Restanțe încă destule. Tot de aici reesă că colecta orfelinului a ajuns: 689 cor.

În legătură cu aceasta colectă să propune ca Ilustrului mecenate V. de Stroesco

FOIȚĂ.

Les apaches.

În țara de lumină și cultură a Apului, în Franța cea bătrână, stările sociale de azi, hotărât, nu sunt de loc vrednice de invidiat, pentru că s'putrede în inșasă temelia înjghebării lor. Intreaga alcătuire a societății franceze de azi, bazată pe o moralitate falză, e lipsită în inșasă ființa sa de viață, de trăinicie și dăinuire, iar cercetătorului i-se pare că întreg ensemblul social părăie, troznește din închieturi par'că duhul morții ar pluti preste ea, bătând din aripile sale de schelet, ca un memento pentru toate societățile cu temelie morală șubredă și îndoielnică. Că în Franța nu-s stări normale o dovedește pe lângă lunga listă a problemelor serioase de rezolvat între cari și problema urgentă de regulat a brigandajului, chestia *tâlharilor de stradă*, — apaches — însuș faptul îmbucurător, că elementele serioase și cu durere pentru viitorul lor propriu, revenindu-și în fire din amețala pseudoliberalismului, au început să se gândească serios la rezolvirea chestii tâlharilor de stradă, dela a cărei rezolvare norocoasă va atârna în mare parte dăinuirea în chip pacinic și sigur a societății întregi. Fără îndoială trebuie să fie mare primejdia, cu cari amenință briganzii francezi, altcum n-am înțelege impetuoașă și hotărâta glăsuire la fel a ziaristicii franceze de seamă

împotriva banditismului de pe străzile și din jurul Parisului, dovadă, că *Vapache* e așa de primejdios, încât e nevoie mare de legi aspre pentru securitatea siguranței publice. Nu-i oare opinia publică franceză serioasă, îngrozită de mârșeveniile străzii și indolența justiției, aceea, care strigă în gură mare după poliție, lege și apărare în contra îndrăsnitului apache? Durere, azi la Paris, poate mâne airea, *apache* e un fenomen social, și încă foarte periculos. Apache românește e vagabund, pierde-vară, cu sufletul bolnav, isteric, alcoolist, ce-și câștigă pâinea de toate zilele dela nepăsătorul trecător de pe strade, ca și dela cetățanul pacinic, dela burghesul vecinic ocupat cu afacerile sale, ca și dela neguțator, dela cerșitor ca și dela bogat așa, că-i răpede cu o poftă drăcească un glonț de revolver în cap, ori îi aruncă într'un chip într'adevăr uimitor, cu repeziunea fulgerului, un stilet ori pumnal în piept. Trebuie să-l cuprindă mirarea pe oricine de iscusința cu care știe apache-ul mânu revolverul, boxul, pumnalul etc. La noi numai în orașele mari, pe scenele teatrelor de varietăți, se pot vedea indeletnicirile tâlharului francez stăpân pe strada și împrejurimile Parisului.

Apacheii formează în Paris o adevărată pătură socială puternic organizată, așa că poliția s'a dovedit în multe rânduri slabă față de atacurile lor.

Apacheul din Paris și-a câștigat numele dela felul său de viață, asemenea cu

a Indienilor — numiți apaches — din America, o seminție crudă de vagabunzi prădalnici, cari, după mărturiile cercetătorilor (Gustave Aimard, romancier, Schmitz geograf) nu știu de frică și robie. Apacheul indian n'are locuință stabilă se îngrozește și de gândul de a avea o atare locuință, toată viața și-o petrece în libertate, cutrierând părțile de miazazi a Republicii unite și Mexico, jefuind, prădând și omorând cu sânge rece și cu deprimdere pe negustoriul american rătăcit în nesfârșitele Prierie ca și pe Europeanul, cu gânduri de a învăța. Dar mai ales Europeanul, omul alb din Europa, îi este nesuferit Apacheului din America, nu-l poate iertă, și unde-l întâlnește îi face socoteala vieții; să nu ne mirăm de loc, pentru că Europeanul a fost și este cel ce vrea să îngrădească libertatea sălbatică a apacheilor, reprezentanți îndârjiți și rezoluți a luptătorilor americani de odinioară pentru drepturile și libertățile vechi autochtone, drepturi și libertăți zdrobite și sterse în chip mișelesc și rusesc de „*umanul European*.” Numărul apacheilor Indieni a scăzut foarte mult 30—50,000.

E foarte greu a da o deslegare îndesluitoare cu privire la felul cum s'a format ceata tâlharilor de stradă francezi. Atâta e cert, că așa zisa *morală laică* (laïque morale) cu pseudo-altruismul ei scârbos, e una dintre cele mai de căpetenii pricinii a stărilor de anarhie de azi. Dacă lumea franceză nu

să-i trimită o salutare în scris, pentru contribuirea sa de 200 cor. Să primește și să însărcinează presidiul.

Preș. Ioan F. Negruțiu, salută pe delegatul și reprezentantul Reuniunii surori din jurul Hațegului și să leagă de inima acestuia ca să împărtășească fraților săi salutul celor din Arhidieceză. Respectivul domn a fost: Șerban inv. în Valea Lupului.

Urmează la rând *bibliotecariul*, care spune că pentru augmentarea bibliotecii centrale a ridicat suma de 200 cor. Starea de azi e 457 opuri în 515 volume. Pe lângă cărțile sporite prin cumpărare sau mai căpătat donațiuni dela domnii: Ioan F. Negruțiu, Soc. Inocențiu Micu Clain, Vasile Bian, A. C. Domșa ș. a. Adunarea le exprimă recunoștința sa.

Raportul comitetului redacțional îl înaintază și cetește dl Valeriu Suci. Să arată cum dl prof. Dr. Ioan Rațiu de bunăvoie s'a angajat la aranjarea și dirigerea revistei. Administrația s'a încredințat dlui Valeriu Suci, iar corectarea dlui P. Ungurean. Revista se tipărește în 1126 exemp. Restanțe sunt încă, așa că și în anul acesta s'a recurs la fondul Reuniunii împrumutând 1068 cor. 78 fil. Semn înbucurător e că Reuniunile surori încă au decretat-o de organ al lor, rămânând a se face încă odată regularea și selecționarea din nou a comitetului de redacție. Se exprimă mulțumită și recunoștință colaboratorilor mai harnici și anume: Traian Șuteu, Grațian Capătă, Marian Sas, Octavian Pop ș. a.

Cel din urmă raport a fost a prof. Ștefan Pop în afacerea Orfelinatului. Raportul a fost combinat cu multă pricepere și destoinicie. S-a arătat că cu chestia Orfelinatului s-au ocupat 18 despărțăminte. —

Unele au primit în întregime proiectul de statute a dlui Bardosy altele au mai făcut și ceva modificări: Laude adevărate se cuvine însă numai despărțământului Morlaca, care a fost singurul ce a cerut ca Orfelinatul să se așeze pe baze mai largi, și anume să nu fie numai pentru Arhidieceză, fără pentru întreaga provincia metropolitană. În senzul acesta a înaintat și un contra proiect de statute ce s-a și publicat în Nr. 12 din 15 Iunie a. c. al organului „*Foia Școlastică*”.

A urmat apoi alegerea comisiunilor. Și anume pentru cenzurarea Raportului general: Dnii: I. Pampu, G. Spătăceanu, Oct. Pop, și I. Pescariu; pentru bibliotecă și redacție Dnii: M. Sas, V. Idu, I. Pănzan și Iosif Marian. Pentru cassă Dnii: T. Stoia, Al Sighișorean, Urzică, și V. Morariu iar pentru afacerea Orfelinatului: Traian Șuteu, Andreiu Pora, Grațian Capătă și Romul Botezan.

Cu propuneri nouă n'a venit nime. Dl *Al. Sighișorean* a vorbit despre lipsa unui manual în care să se arete și determine felul, forma și directiva în care are să se îndeplinească organizația economică a poporului nostru. Contra activității extrașcolare impuse vorbește *Andreu Pora*; *Vasile Idu* dorește că trebuie să se facă ce să poate, așa ca instrucțiunea să nu fie neglijată. *Ioan Pescariu* aderează. *Toma Cociș* e pentru părerea lu An. Pora. Mai vorbesc dnii: *Teodor Stoia*, *V. Idu*, *T. Cociș*, *Veres-mortean* și *Maxim Blaga*.

Cu acestea se termină ședința primă.

Raportor.

s'ar fi amețit în vremile din urmă, dela cel dintâiu funcționar a republicii până la cel din urmă haimana, de zisa morală oficială, hotărât brigandajul de azi n'ar grasă în așa de mare măsură. Atmosfera în care crește brigandul e mahalaua, crâșma și strada, lozinca: libertatea, ceea ce înseamnă. nereșpectarea și tăgăduirea a tot ce-i autoritate, lege, cinste și sentiment. iar arma pentru susținerea prestigiului, după cum am zis, revolverul, boxul, stiletul și pumnul. foarte rar bastonul. Tipurile lui Gorki din Necăpătuiții și Azilul de noapte sunt neasămănat mai sus, cu toate patimile lor, decât acești monștrii vii, lipsiți și desbrăcați de orice sentiment omenesc.

Decând e lumea metropolele ocroteau între zidurile sale tot felul de existențe și indivizi dubii, tipuri periculoase pentru ordinea publică și binele cetățenilor, dovadă codicii de legi, ce croiesc pedepse strașnice pentru necăpătuiții primejdioși pentru societate, iar poliția îi avea în evidență ca pe niște notorii primejdioși și îi urmărea pas de pas. Preste tot în vremuri normale numărul lor e relativ destul de mic, față de grozava sporire, ce se observă în vremi de neliniște, de revoluțiuni sociale ori turburări interne politice când apoi organizându-se în bande de jefuitori și prădători ajung să fie adevărat biciul lui Dumnezeu pentru cetățeni, (revol. fr. 1791), dar deodată cu încetarea și sedarea spiritelor și cu demolirea patimilor aprinse în focul răscoalei, dispar și bandele

de briganzi, dispar ca și când nici n-ar fi fost în atari cazuri excepționale se poate explica ușor existența brigandismului organizat. În vremuri normale însă cum e posibilă însăși posibilitatea existenței unui brigandaj organizat. nu putem înțelege, pentru că în timpuri normale numărul nevoiașilor de soimul asta e în general relativ foarte mic, așa că nu-i periculos și nici nu poate fi, pentru că de-o parte justiția de altă parte poliția îi are în deosebită atențiune și îngrijire părintească. Și totuși în Paris și jur în capitala culturală a lumii și în ținuturile din jurul Parisului, atacurile și atentatele tâlharilor sunt zilnice și încă în un chip și într-o formă, ce nu mai lasă nici o îndoială asupra faptului, că toate atacurile acestea sunt sistematic urmate și îndeplinite de membrii aceleiaș păture, tâlhărește dar puternic organizată. — Și ce face poliția în aceeăș vreme, când apacheul se obrăzniceste pe vre-o stradă ori în vre-o grădină publică a Parisului?

Trebuie să fi fost mare păcătoșenia și revoltătoare nepăsarea, cu care a menajat justiția și poliția pe acești indivizi, altcum ministrul de justiție actualul d. Barthou n'ar fi trebuit să întrevină chiar el și să ia măsuri energice împotriva ușurătății, cu care oamenii legii aplicau și executau legile referitoare la pedepsele ce trebuie aplicate vagabunilor și atentatelor lor. Ministrul de justiție, până la alte dispozițiuni, pretinde, conform legilor vigente de altcum destul de

Chiemarea preotului.

Intre deosebitele staturi ale bisericii, pe cari înțelepciunea divină le-a statorit spre frumuseța bisericii și binele sufletesc al tuturor, statul preotesc este cel mai de frunte. Preoții continuă opul de răscumpărare început de Domnul Isus Hristos, sau mai bine zis singur Hristos îl continuă prin preoți. Hristos învață, sacrifică, iartă păcatele, justifică, conduce pe ai săi la viața de veci prin preoți. Demnitatea și puterea unuia-născut Fiul lui Dumnezeu, este măsura demnității și potestății preotești. Precum preoția lui Isus este cea mai mare, sacrificiul lui cel mai prețios, acțiunile lui spre mântuirea oamenilor cele mai distinse, așa și preoția noului Testament, ca cea mai deplinit pârtașe la preoția lui Hristos, are o demnitate și putere, care la alte creaturi în cer și pe pământ nu se află în așa măsură.

Dar precum Domnul Hristos nu s'a preamărit el singur pe sine ca se fie „Preotul mare,” ci acela, care i-a zis: Tu ești Fiul meu,” așa și acela, care ca serv alui Hristos voiește a desvoltă activitate plăcută și binecuvântată de Dumnezeu, nu singur are să-și ieie onoarea, ci la aceea trebuie să fie chiebat și ales.

După învățătura evangheliului, câți nu au voit să fie în Hristos, însă Domnul nu le-a primit într-o formă rugămintea, pe unul îi trimite acasă, pe altul îl spărie cu greutate ce are să le supoarte dacă îi urmează, pe al treilea și al patrulea îl aștrânge să-și urmeze și nu primește nici o scuză.

Sfatul Domnului, după care pe unii îi chiamă pe alți nu, pentru noi este nepătruns, aceasta depinde singur dela voia lui Dumnezeu, care fără considerare la meritele noastre lucră după bunul său plac. I-a chiebat la sine pe cari i-a voit (Marc. 3, 13).

aspre, scărirea împrejurărilor atenuante, abuz foarte lătit și foarte compromițător pentru corpurile judecătorești, apoi în un proiect de lege pentru reglementarea necăpătuiților prevede o seamă de dispoziții salutare, între cari mai momentuoase sunt amplificarea numărului motivelor agravante ridicând în aceeăș vreme și minimul pedepsei; le interzice haimanalelor sub pedeapsă grea purtatul de arme, iar pe ceice le folosesc îi pedepsește cu asprime, apache-ul, brigandul de stradă va fi închis în celulă etc. etc. tot atâtea dispoziții salutare.

Opinia publică franceză nădăjduiește, că în chipul contemplat de ministru o parte din relele ce bântuie din zi în zi mai adânc în sânul societății franceze se vor sană și vor încetă. Se prea poate și ar fi și de dorit, pentru că într'adevăr stările de azi din Franța sunt așa de ticăloase și nesigure, încât Franța întreagă, asemenea unui arbore colosal, sănătos la infățișare, dar putred și mâncat de cari pe dinlăuntru, amenință cu prăbușire, prăbușirea morală.

Ceeace scrie ziarul „Temps” despre armata franceză se potrivește de minune întregii societăți: „il y a, nu dans l'armée, ci dans la société quelque chose, qui croque,” este ceva în societate ce troznește, părăie ce a troznit de mult: e însăși Franța fără de morală, iar apache e numai un fenomen serios, dar foarte periculos, isvorât din ticăloasele stări ce domnesc la Paris.

Dar când grația divină alege pe cineva să fie servitor al legii nouă, nici decum nu-i nimicește voia, ci dela el depinde ca grației să nu pună piedecă, că precum grația pe toți îi ajută la mântuire, și totuși nu toți se mântuie, pentrucă nu toți voiesc să se folosească de ajutorul grației, așa și cei chemați la preoție să nu pună piedecă chemării lor, ci spre aceea să se predisună cultivându-și puterile naturali cu ajutorul grației. Că păstor bun nime nu se naște, ci se face prin cultivare, de care grijește biserica, având exemplu purcederea Domnului Hristos cu apostolii, pe cari totdeauna i-a avut în apropierea sa, i-a subtras dela ocupațiunile de rând, ca inima lor și simțul lor să-l detragă cu totul dela bunătățile lumești și să le inspire însuflețire singur numai pentru împlinirea chemării lor. Ii dedă la lipsă, la strapații, la dispreț, la calumnie la tot felul de suferințe, le respiră prejudețele, le desaproabă contrazelarea, îi dogonește pentru necredință, le condamnă zelul orb, îi dedă la rugăciune, trezire și încredere. Ii învață despre chemarea lor, despre tainele împărăției cerului, despre scârbele ce le vor avea în lume, încurajată prin exemplul său etc. Așa pregăti Isus pe apostoli pentru misiunea lor prin admonieri și învățături, și pe când îi vedeau cu ochii și-l ascultau cu urechile, pe atunci lucră în ei grația divină: Tatăl le descoperi ce trupul și sângele nu le putea descoperi, că lor le-a fost dat se înțeleagă tainele împărăției cerului.

Ci a fi chemat și a rămâne în acea chemare nu este de ajuns, ci în chemare trebuie a trăi după voia lui Dumnezeu, căci preoții pe pământ i-a ales Dumnezeu prin consacrare, ca să fie ca Isus, învățătorii pietății, prototip ai virtuților, muștră de sfințenie, carte a vieții, lumină a lumii, far, oglindă, în care fiecare creștin să poată vedea ce are să facă ce se încunjure. Preoții prin viața lor trebuie să facă pe credincioși a privi cât mai deaproape și nemijlocit viața lui Hristos. Despre fiecare preot ca prototipul lui Hristos să se poată zice, ce a zis apostolul către Tit despre grația, învățătura și activitatea lui Hristos. „Arătați-vă darul lui Dumnezeu Mântuitorului Nostru tuturor oamenilor, învățându-ne ca lăpădând toată impietatea și poftele lumești, să trăim cu trezie și dreptate și pietate în veacul de acum, așteptând fericita sperare și venire a mării marelui Dumnezeu și a Mântuitorului Nostru Isus Hristos, care s'a predat pe sine pentru noi, ca să ne răscumpere de toată fărădelegea și să ne curățe și-ești popor ales, următor al faptelor bune“.

Preoții rai pentru exemplul rău ce-l dau și pentru delăturarea lor sunt cauza principală la cele mai multe păcate ale poporului. Căci vulgul dacă vede viața rea a preotului nu mai cugetă la aceea ca să se îndrepte, ci desprețuiește sf. Taine, nu se mai teme de iad, nu mai dorește împărăția cerului. El își zice, ce-mi vorbești, nu vezi, că și preoții lucră așa.

Exemplul preotului tuturor oamenilor să servească spre mântuire, deaceea atât la altar cât și pe stradă, în casă, la masă, pe amvon, în toate afacerile sale, chiar și în recreare, să încunjure tot ce e detragător statului preoțesc, nu altcum în societatea lumii și în ospătării, și mai cu seamă aci când e constrâns a le cercetă, să nu facă nimic ce poate da anză la micșorarea vasei

preoțești. Purtarea preotului are să fie carte din care vulgul să cetească ce este iertat și ce nu. Dacă apostolul a zis, că decât să scandalizeze pe cineva, mai bine nu va mânca carne în veci, oare noi preoții nu trebuie să zicem că mai bine nu vom călca în veci peste pragul localurilor publice, decât să dăm anză a se scandaliza cineva de purtarea noastră.

În lume fiind preotul să trăiască ca unul ce e ales din lume, lucrurile lumii și desfătărilor ei să le socotească ca un gunoiu, ca o lăpădătură, că zice: să nu iubiți lumea (I. Ioan II 15. 19) pentru aceea nici nu trebuie să se învâluie peste măsură cu lucrurile lumești.

Cine să învâluie cu lumea, acela judecă ca lumea, vorbește, inbește și lucră ca lumea. Dar spiritul lumii este contrar spiritului lui Hristos.

Odată pe un drum mai lung dela o comună, cărăușul, poate pentru a-mi ținea de urât, poate pentru a-mi spune că are nemulțămire la inimă, început a satiriza purtarea preoților, că unul nu lasă nicicând pușca de lângă el, că altul e tot la cărți, altul prin birturi, celalalt cu speculații, altul își alungă soția și așa mai departe, — s'a stricat lumea s'au stricat și popii, nici ei nu-s mai popi, rar poți să dai de câte unul cum se cade. — Am sacit vorba luând alt obiect, dar tot gândeam că poate are drept omul. Mi-se pare, că prea ne-a coplesit spiritul lumii, de promisiunile Mântuitorului: „căutați mai întâi împărăția cerului și toate se vor adauge vouă“, pare că ne-am cam uitat. Mai mult ne joacă înaintea ochilor poftele lumești, mai mult pond punem pe estern decât pe curățenia internă, ne orbește luciul banilor, sub care de multeori se ascund multe fapte negre. Mai iubim pământul decât rainul, vom ce e drept să ajungem și în rai, dar mijloacele conducătoare la rai nu ne prea plac, iubirea egoistă ne stăpânește, dar să nu uităm, că imputându-se sarea se lăpădă și se calcă în picioare, deci să cautăm a ne păstra caracterul nișuind numai spre ce e folositor și nobilitează, iar ce ne dejosește să încunjurăm, că dela om e truda, iar dela Dumnezeu numai ajutorul.

Dr. Luca.

CORESPONDINTE.

Sfințirea bisericii din Mogoșmort.

Nușfalău, Oct. 1910.

Așa mi-se pare, că lucrurile rari cuprind în sine cele mai însemnate momente istorice, chiar și atunci, când ele își ieu ființa în cele mai nebagate în samă sate din iubita noastră Transilvania. Și ce lucru poate fi mai rar ca ridicarea unei biserici într'un sâtuțiu românesc din această țară, în care poporul românesc a trecut prin năvăliri barbare, prin sabie și foc, prin judecată la moarte, prin furci caudnice, prin iobăgie și întunec pâuă la anul redeșteptării 1848: O dacă micuțele biserici de lemn, cari dispar și se duc după ce la multe din ele nu li-să știe timpul întemeierii și după ce sute de ani dintre păreții lor scunzi alătura cu fumul de tămăie au înălțat la cer suspinele și rugă Românilui — ar putea grăi: câte lucruri de vitejie, de mărime și de jele, ne-ar povesti:

cum ni-s'ar umplea ochii de lacrimi de această istorie sfântă a neamului românesc dăicit la sânul altarului, unicul loc unde și-a aflat mângâierea în năcazuri și deunde și-a luat și își va lua și în viitor curajul pentru a da pept ori-cărei primejdii, ce ar veni din ori și ce parte.

* * *

Instinctul dar de venerațiune față de biserică redeșteptat în sinul masselor largi a poporului românesc, împărțit în grupe mai mari ori mai mici, în orașe ori în sate a fost motivul, care a îndemnat și pe Exelența Sa, să trimită chiar într'un sâtuțiu, ca Mogoșmortul la actul sfințirii bisericii celei nouă din peatră, acoperită cu tinichea, pe un bărbat distins, din sânul Veneratului Conzistor diecezan, pe nou denumitul canonic Magnificența Sa domnul Ioan Welle, fost protopop al tractului Cățicăului și paroh al Dejului aproape o jumătate de secol. A avut loc acest act Duminecă în 23 Octomvrie 1910.

După rămasul bun dela biserica veche de lemn s'a început cultul divin prin sfințirea apei înaintea s. Altar în biserica cea nouă.

La sfințirea apei și în decursul cultului divin am văzut servind în odăjdii sfinte și pe următorii M. On. preoți: Ioan Bulbuc protopopul tractului Becleanului și pe fiul său Octavian din Minthiul-român; Simion Popan, Figa; Ioan Belciug, Prislop; Ioan Ciurelarian, Lusca; Gabriel Petri, Nimigea-română; Nicolae Pop, Nimigea-magiară; Grigorie Mureșian, Șireag, administratorul Mogoșmortului; Grigorie Rus, Odorheiu; Ioan Mititean, Cociu; Ioan Nagy, Rusul-de-șus; Ioan H. Boteanu, Nușfalău; Iulian Chita, Rusul-de-jos, toți din tractul Becleanului; Ștefan Reborean, Chiuza; Ioan Reborean, Să-sarm; Iosif Mureșian, Peatra — tractul Ciceu-Cristurului; Ioan Rus, din fostul district al Năsăudului.

În fruntea acestui cor de preoți și în capul unei masse de popor de peste 1000 suflete, delegatul episcopesc Măria Sa, Welle, după sfințirea apei, purtând recvizitele pentru cultul divin și un preot tămăind înainte, încunjură noua biserică de 3 ori, în decursul acestora patru preoți cetesc 4 s. Evagelii: după cari se face ceremonialul intrării în noua biserică în sunetul campanelor și se începe s. liturgie.

Urmează momente sfinte, când preoții și mireni ne simțiau deslegați pare că de lanțuri grele, de griji lumești și când acești venerabili preoți se cuminecă sub decursul priceznei cântate de preotul Rusul din district: „Nu este celce face dreptatea, nu este până la unul...“ părea că întreg paretelile despărțitor dintre noi și Ingeri s'a șters.....

După liturgie, din ușa Impărătească propovăduiește cuvântul Impăratului ceresc Dl delegat episcopesc Ioan Welle într'o limbă pe înțelesul tuturor. Domnul delegat arată însemnătatea bisericii și a școlii pentru popor zicând, că de pe biserică și școală să vede, ce fel de oameni locuiesc în cutare sat. Sașii pentru aceea stau mai bine ca noi, că au biserici și școli cum se cade; că bisericuțele cele scunde de lemn între păreții lor simpli ne-au ținut cea mai scumpă avere: credința, limba, portul și obiceiurile strămoșilor și încă în timpuri cu mult mai grele ca celea de azi. Lacrămile ascultătorilor mă dispenzează să descriu efectul acestui cuvânt plin într'adevăr de unctiune binecuvântată.

La sfârșit dl delegat eppese împărtașește poporului binecuvântarea arhierască și predă noua biserică cultului divin public. Poporul sărută crucea, să stropește cu aghiazma și să depărtează edificat în celea sufletești la ale sale.

Ioan H. Boteanu,
preot gr.-cat.

Noutăți.

† **Varossy Gyula.** Săptămâna trecută a repausat arhiepiscopul de Kalócsa: Varossy Gyula, prelat catolic, care a fost unul dintre cei mai întregri bărbați, ce în Ungaria, au purtat cândva cărja arhierască, ca preot a fost piu, pietatea și sfințenia vieții sale model, iar firea lui senină, bună-tatea de inimă și modestia-i captivatoare farmecă pe toți aceia, cari veniau în atingere cu el. De bunăseamă, că numărșii lui elevi români, cari l-au cunoscut ca rector al seminarului central din Budapesta și au învățat a-l iubi ca pe un adevărat părinte, vor fi primit cu adânci regrete trecerea lui din viață. Dar o lacrimă de recunoștință depune și preoțimea noastră pe sicriul lui. Várossy a fost acela, care în conferința episcopilor catolici convocați la insistința episcopatului nostru, a luat partea plângerilor noastre în contra proiectului de congruă. Și pe când unii simțeau bine, că proiectul de congruă alui Apponyi în definitiv e îndreptat în contra noastră, el Várossy, ca un adevărat apostol ne-a luat biserica în apărare și Apponyi a fost silit să retragă pasagele jignitoare.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Stiri personale. Exelența Sa Preasfințitul Domn Mitropolit s'a reîntors Sâmbătă seara sănătos la reședința sa.

Distincțiuni. În ședința konzistorială de Marți, Ex. Sa a binevoit a conferi titlul de protopopi onorari asesorilor konzistoriali: *Dr. Ambroziu Chețian*, director gimnazial, *Ioan F. Negruțiu*, directorul preparandiei, *Jacob Popa*, protonotar și *Iuliu Br. Micu*, viconotar konzistorial. — Sincerile noastre felicitări!

Din Arhidieceză. *Septimiu S. Popa*, administrator parohial în Sân-paul (districtul Iernot) a fost numit paroh în Bologa (districtul Morlaca). — Pentru completarea parohiei *Beica-magiară*, în districtul protopopesc al Reghinului, se publică concurs pe 20 Noemvrie a. c. Venitul congrual al acestei parohii e statorit în cor. 228'86. — La parohia *Boarta* din protopopiatul Sibiului, devenită vacantă prin moartea fostului preot Ioan Axente, să scrie concurs nou cu terminul de 30 Noemvrie n. 1910 inclusive. Venitul congrual este computat în 232 cor. 40 fl. — Pentru ocuparea parohiei *Șutu*, din districtul protopopesc al Indolului, se scrie concurs cu terminul de 1 Decemvrie n. 1910, Venitul congrual e computat în 540 cor. 36 fl. — Cu terminul de 15 Noemvrie 1910, se pune la concurs stațiunea de învățător din comuna *Cohalm*, în vicariatul Făgărașului. — și de cantor-învățător din comuna *Habic*, districtul protopopesc al Reghinului.

Hymen. Văd. *Ecaterina Dr. Pătăcean* n. *Mezei* și *Dr. Mihail Moldovan*, fidanțați.

— *Cornel Hulpuș*, teol. abs. și *Olivia Pușcaș*, anunță celebrarea cununiei lor, ce se va ținea Duminecă în 13 Noemvrie 1910 la 3 oare d. a. în biserica catedrală din Blaj.

— *Emanoil Muntean*, inv. în Pețelca și *Aurelia Domșa*, anunță celebrarea cununiei lor, ce se va ținea Duminecă în 20 Nov. n. 1910 în biserica gr.-cat. din Pețelca.

Contribuire. D-na *Otilia Dr. Negruțiu* în loc de cunună pe mormântul neuitatului său soț, a contribuit pentru *Masa studenților* din Blaj, 50 coroane. I-se aduce și pe aceasta cale mulțămită din partea Direcțiunii gimnaziale.

Înaintare. *Virgil Bianu*, locotenent în regimentul 62 de infanterie, cu ziua de 1 Nov. a. c. a fost ridicat la căpitan cl. I. — Felicitări!

Petreceri. Tinerimea universitară română din Cluj invită la *Petrecerea cu dans* ce se va aranja în sala dela „Hotel Central” (*Nagy Gábor*) la 24 Noemvrie 1910 n. Venitul curat e destinat pentru „Casina română” din loc.

Știri ziaristice. „*România creștină*” e titlul unui ziar săptămânal, ce a început să apară dela 1 Oct. v. la București, sub conducerea dlui C. Cernăianu, ca prim redactor. Tendința noiei foi e să ajute la rezolvirea liniștită a crizei religioase ce domnește în biserica ortodoxă din România. Abonamentul anul 6 lei, redacția și administrația str. Schitu Maicilor 1109. bis. — „*Scena*” e o bună revistă săptămânală de teatru și muzică pusă sub îngrijirea dlor L. Rebreanu și M. Sorbul și având colaborarea cunoscuților scriitori *Corneliu Moldovan* *Emil Gârleanu*, ș. a. Redacția și Administrația Strada Domnița Anastasia 6. abonamentul pe an 12 lei.

Concurs cu premiu. Cu scop de a fi cât mai folositori obștei noastre de pretutindenea, care se indeletnicește tot mai mult cu cultura pomilor, publicăm prin aceasta concurs pentru „cea mai bună carte de pomărit”, în care să se dea îndrumările de lipsă în toate trebile pomăritului. Cartea să se scrie în stil popular spre a putea fi înțeleasă de oricare econom doritor a cultivă pomii. Lucrarea cea mai bună va fi premiată cu 100 cor. și se va tipări pe spesele Reuniunii. Manuscrisele să se înainteze subscrisului comitet până la 1 Ianuarie 1911 n. Sibiului, 13 Octomvrie n. 1910. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului”. *Pant. Lucaș* prez. *Vict. Tordășian* secretar.

La fondul casei împreună cu hală de vânzare a „Societății meseriașilor români din Blaj” au contribuit: Coroana, institut de credit și economii, Bistrița 25 cor., Sălăgiana, bancă în Jibou, Hățăgana din Hațeg câte 5 cor., Sebeșana din Sebeș 2 cor., Aurel Rus, dirigentul băncii „Lumina” în Vașarheiu 20 cor.; *Niculae Mazere*, prof Iași 10 cor., *Iimărie Toni*, Galați 37 cor., *Neagoe Popea*, prof. Iași 5 cor., *Ioan Muntean*, notar Roscani 3 cor., *Dr. Remus Pașca*, avocat Câmpani 4 cor., *Pop Niculae*, Ormîndea, *Dr. Ioan Fărcaș*, medic Zelau, *Leon Scridon*, protonotar Bistrița, *Augustin Nilca*, preot Vaidacuta, *George Micu*, preot Alecuș, *Stelian Constantinescu*, București, câte 2 cor., *Ioan Pop*, preot Visuia; *Niculae Aron*, protop. Teaca, *Ioan Henteș*, asesor Sibiului, *Dumitru Cămpian* arhivar Sibiului, *Vasile Tătar*, preot Stioana, *Mărginean Alexandru Oravița*, *Ioan Fodor*, inv. Vaideiu, *Jurca*, preot Totoiu, *Alexandru Gergely*, inv. Lăpuș, *Iuliu Pop*, preot Lujerd, *Fărcaș Ioan Băiești*, *Șt. Roșian*, notar Gârbova câte 1 cor.

Poftă bună! Stomac sănătos avem și nu ne mai torturează apăsări și dureri de stomac de când folosim „Elsahapurile purgative” alui Feller. Din experiență o spunem. probați numai, căci întru adevăr ajută mistuirea și reguiează scaunul. — 6 cutii cu 4 cor. franco. Le pregătește numai Feller farmacist. Stubica, Centrale Nr. 122 (com. Zágráb).

Adunarea de toamnă a despărțământului învățătoresc Balázsfalva—Blaj! aparținător reuniunii învățătorilor gr. cat. din Arhidieceza de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș, prin aceasta se convoacă pe ziua de 19 Nov. st. n. 1910 la 8 ore a. m. în școala gr. cat. din Csicsóholdvilág—Țapu.

În apărarea contra holerei cel mai mare rol îl are apa. După părerea unanimă a medicilor apa minerală conținătoare de acid carbonic să se folosească nu numai spre beut ci și spre spălarea gurei, pentru că acidul carbonic tare omoară și extermină baccilii. Intre apele minerale conținătoare de acid carbonic este știut, că „Phönix de Buziaș” e cea mai favorabil recunoscută și cea mai bine răspândită, fiindcă nu numai că este cea mai bogată în acid carbonic natural (nu umplut) și cea mai ieftină apă minerală, ei e scutită și de bacterii. Din astă cauză este recomandată de medici și în general folosită în spitale. Acum nici într-o casă n'ar fi iertat să lipsească apa minerală „Phönix de Buziaș”.

Te doare stomacul? Nu ai apetit? Nu poți dormi? Te doare capul? Nu ai scaun? Ești anemic sau este altcineva din familie? — De morburile acestea te poți vindeca foarte ușor, grabnic și sigur, dacă îți comanzi veritabilele *picuri de stomac* ale lui *Brády*, care se află de vânzare în toate farmaciile și costă 1 sticlă 80 fl.

Posta Redacțiunii.

N. P. Nu e scris articolul de așa ca să se poată publica.

E. M. Sentimentele prietenești ce vă stăpânesc, nu sunt turnate în o astfel de formă, cât se intereseze și pe cetitori.

V. M. Va urmă.

ANUNȚ!

Lemne de foc cl. I. de fag vagonul (10,000 Kg.) dus acasă cu 156 cor. Se află în Blaj la

(86 4—5

D. TRIFAN.

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui **Kaiser** cu „*trei brazi*”

5900 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: *Carol Schieszl* farmacist Balázsfalva.

(93) 1—22

Partea literară.

Celea trei duele ale colonelului D'Arbout.

— Narațiune de G. de Betigny d'Hagerne. —

Trad. de Grațian.

(Continuare).

— Nu cunoști pe nime în noul regiment? a întrebat într-o seară străinul.

— Bine chiar pe nime!

— Atunci te fac atent, că te vei întâlni acolo cu un anumit căpitan D'Arbout, și te fac atent, să nu te încrezi în într'ansul.

— Pentru ce?

— Pentru că e un rău tovarăș, foarte îngâmfat și cu deosebire foarte pătimas; să vorbește despre dânsul, că știe manua admirabil arma, dela o distanță de douăzeci și cinci de pași nimereste o piesă de o sută sous.

— Ei, dacă într'adevăr e atât de viteaz, apoi îi vom da ocaziune să-și arate talentul; și eu mă pricep la învățarea săbii și nici în manaua pistolului nu-s neexpert.

— Ar fi foarte bine, dacă l-ai putea face să dueleze; însă dânsul să pricepe de minune, ca să îndepărteze orice fel de provocare, ascuns fiind în dosul renumelui său.

— Il voi constrânge la aceasta.

— Hm! aceia nu-i sigur. Eu îți spun ceva D-tale; am servit împreună la regimentul al 5-lea de cavalerie. Din ceva lucru de serviciu, ne-am certat, și eu am tractat cu dânsul, după cum a meritat. În ziua următoare mi-a dat un rendezvous; dar când ne aflam pe terenul de luptă, a început a vorbi în gură mare, despre fiorul ce îi stârnește cugetul, că varsă sângele unui camarad al său... Să nu te plictisesc cu amănunte, sfârșitul a fost, că disgustat și-a cerut scuze dela mine.

„Atunci eră încă tânăr și pe cinstea mea, aventura aceasta ar fi tăiat în viitorul său, dar secundanții și eu ne-am decis, să ținem lucrul în secret, și dânsul crede acum, că ne-am uitat de aceasta. Te fac atent să fi băgător de seamă. De altfel dacă vrei să te încredințezi despre adevărul celor spuse, pronunță numai numele meu în fața sa și vei vedea ce efect va avea.

Preste câteva zile căpitanul Paul, a părăsit Algirul și s'a întors la regiment.

Câteva zile a studiat cu precauțiune pe căpitanul D'Arbout și contra voinții sale l-a aflat cu totul altfel de cum îl descriesese. Oare am fost sedus? — se întreba el, — și și-a propus să se convingă.

Într-o seară, când ședeau împreună lângă focul lagărului, Paul îi zise:

— În Algir m-am întâlnit cu cineva, care mi-a spus, că Vă cunoaște. A fost un oarecare domn Latignac.

D'Arbout fără veste a făcut o mișcare.

— Pe acest pământ, domnule, nu mai există Latignac.

— Uite, își zise Paul în sine, iată mișcarea prezisă, apoi negarea. Să merg mai departe.

Apoi îl agrăi din nou:

— Fără îndoială domnule, D-voastră voiți să ziceți, că nu știți, că ar mai exista?

— Mă rog de iertare, ce am zis, am zis, și și acumă spun, că nimenea nu e îndreptățit să poarte acest nume.

— De unde puteți ști D-voastră aceasta?

— Fiindcă cunosc perfect familia aceasta? căci e familia femeii mele și ultimul viăstar, a căzut într'un duel, înainte de aceasta cu mai bine de zece ani.

— Ce deducție faceți din aceasta, domnule?

— Aceea, că pe D-voastră v-au dus în eroare, și că dacă într'adevăr cineva spune, că așa să numește, acela poartă un nume, ce nu-i compete.

— Domnule, continuă căpitanul Paul, dumniavoastră vorbiți prea ușuratic despre amicii mei.

D'Arbout, l-a privit un moment, apoi începui:

— Iubite camarad, ai face rău, dacă te-ai simți ofenzat de cuvintele mele. În fine dacă te alipești strâns de aceea, că amicul D-tale folosește pe dreptul numele Latignac, eu nici decât nu doresc să-ți disput aceasta.

— Foarte bine! zise Paul în sine, am început nițel pe o coardă cam înaltă, mai cedez... Să fie dară adevărat?... într'adevăr ar fi iaș? Oh! La proxima ocaziune îl voi duce la extrem, și apoi vom vedea?

Ocaziunea aceasta nu l-a lăsat să aștepte mult. Ținând să confirme, că celea spuse de el, sunt adevărate, și-a desfăcut portofelul, a scos o cartă de vizită și-a întins-o camaradului său.

— Domnule, dacă vrei să te convingi despre existența unui domn Latignac, aici e biletul lui de vizită.

— Peyrusse de Latignac, exclamă D'Arbout, aruncând biletul; nemernicul... Oh! Asta-i infamie!

— Griji domnule, pe cel ce-l numești nemernic și infam, îi amicul meu.

— Amicul D-voastrei! nu, D-voastră nu-l cunoașteți, desigur V-a tras pe sioară; dacă a-ți ști cine-i el, nu l-ați mai numi amic.

— Il cunosc, domnule și ofenzările aduse lui, le privesc de ale mele; D-voastră aveți să-mi dați seamă.

— Duel! cu D-voastră? și pentru... pentru acest om...? nu domnule, asta nu se poate!

— Mi-s'a spus, că D-voastră sunteți foarte necrutător, când simțiți lipsa să ofențați cu deosebire pe cei absenți, dar foarte precaut, când e vorba să garantați pentru celea zise, în fața unui om curajos.

— Domnule căpitan, zise D'Arbout, noi nu ne cunoaștem încă; eu vă cred pe D-v. bărbat cinstit și nobil, și sum sigur, că veți regreta cuvintele involburate, dacă Vă spun, cine e omul, pe care îl luați în apărare.

— Poți ști domnule, că eu nu primesc explicări decât cu armele.

— Duelul acesta e imposibil; cât ce vei fi mai liniștit și vei avea bunătațe să mă ascuți...

— Repet, domnule, că nu am lipsă de explicări, vă voi trimite secundanții.

— Dar am avut norocirea să Vă spui, că duelul acesta e imposibil; eu nu mă voi lupta.

— În cazul acesta, d-voastră sunteți un iaș.

La ofența aceasta căpitanul D'Arbout, a sărit sus, și Dumnezeu știe ce s'ar fi în-

tâmplat, dacă n-ar fi pășit la mijloc, stând între cei doi rivali, un căpitan bătrân, care a ascultat conversația până în sfârșit, fără ca să fi luat parte la ea.

— Domnilor, disputa aceasta a ținut foarte mult și a-ți ajuns așa de departe, cât afacerea nu se poate termina decât pe câmpul de luptă.

Sentința a fost pronunțată și cei doi rivali s'au depărtat.

D-voastră domnilor, susțineți poate, că căpitanul Paul ar fi fost extraordinar de iute; dânsul însă n'a văzut lucrurile astfel, el eră răpit cu totul ca să forțeze la luptă pe un om, despre care credea, că n-are curaj. Ce să-i faci, dacă eră preocupat?

D'Arbout s'a depărtat cu inima strinsă de durere. El, care cu atâta precauțiune, a încunjurat orice fel de ceartă, el care după cum știți și d-voastră, se înfioră într'adevăr de duel, a înțeles, că e silit a-și călca principiile, jurământul, căci la din contră l-și va pierde cinstea înaintea armatei întregi.

Nu vreau să mai recapitez argumentele, ce le-a adus colonelul contra duelului, dar d-voastră ve-ți concede, că totuși e ceva deosebit, ca un bărbat, care și-a dovedit eroizmul excelent cel puțin în douăzeci de lupte, după modul de gândire militaresc să-și piardă onoarea, pentru că nu i-a plăcut să omoare un camarad, sau să se lase omorât de acela, care l-a ofențat pentru ceva lucru bagatel.

Dar să revin la bietul D'Arbout; îndată s'a dus la cortul celui mai bun amic al său, căpitanul Meligan, un bărbat cu manieri dure, dar un bătrân luptător cu inimă de aur, din corpul regimentului al 5-lea de cavalerie.

Meligan a lăsat să i-se povestească scena întreagă, apoi zise:

— Ce vrei dragă amice? trebuie să te lupti; Căpitanul Paul are lipsă de puțină instrucțiune, să i-o și dai. Ce naiba! d-voastră sunteți ofențatul, d-voastră aveți dreptul să alegeți arma; eu aleg sabia, și d-voastră așa o lecțiune să-i dați, ca să învețe în viitor a fi complexant.

D'Arbout eră desnădăjduit.

— Așadară nu mai e nici o cale de a încunjura lupta aceasta?

— De-a încunjura? Doară Vă temeți?

— Meligan, d-voastră mă cunoașteți, știți, că de nici un pericol nu mă îngrozeac și aceasta nu odată am dovedit-o; dar știți și aceea, cât de mult condamn eu duelul.

— N'am ce să fac dragă... Eu nu cunosc numai un expedient: domnul acela va trebui să-și ceară scuzele dela d-voastră, dar, după celea ce a-ți spus cred, că nu va fi aplicat la aceasta.

„Dealtecum concrede-mi mie afacerea, eu o voi aplană cât se poate mai bine. Secundanții adversarului pot fi numai dintre oficerii regimentului, și aceștia toți vă iubesc și vă stimează pe d-voastră; apoi vom potrivi astfel, ca duelul să se săvârșască mâne des de dimineață, la cea dintâi rănire; una-două, d-voastră îi faceți o rană ușoară, și să pune capăt la toate.

— Mâne e imposibil, conduc sentinela și înainte de revărsatul zorilor, va trebui să părăsesc tabăra.

— La dracu! asta te irită; ar fi fost mai bine să sfârșești cât mai iute; Dar nu avem ce face; vom isprăvi în proxima zi liberă.

Căpitanul D'Arbout toată noaptea un moment nu și-a aflat odihnă; neîncetat îi apărea înaintea cadavrul lui Lucian Latignac întins pe zăpada udată de sânge, și numele lui Peyrussel amestecat în această afacere deplorabilă i-se ivia ca presemnul unei nouă nenorociri... În numele cinstei militarești, îi spuneau, că trebuie să se bată, cu toate că chiar onoarea îi dicta, ca mai bine să asculte de conștiință, decât de un prejudiciu prost.

În fine la trei oare dimineța trimbița l-a chemat, s'a gătat de grabă și în câteva minute eră pe cal și se pregătea să dea semnalul de plecare, când un călăreț pășește în tabăra deja adunată; oficerul de comandă l-a trimis să-i dea de știre, că în pustie să ivesc cete mari de arabi.

Momentan înștiințară pe generalul ce conducea armata și înainte de răsăritul soarelui, întreagă oștirea eră în arme, gata la ori-ce eventualitate.

D'Arbout a primit ordinul, ca cu compania sa să meargă în cercetare; după o oră s'a reîntors să facă raportul despre misiunea încredințată lui: la orizont erau trupe arabe, ce au ocupat înălțimile învecinate și se pregăteau să ne atace.

Folosind timpul liber de o clipă, a căutat pe căpitanul Meligan.

— Ne vom bate, zise, nu cu francezii ci cu dușmanii patrii, cu inimicii numelui creștin. Binecuvânt lupta asta dar presimțul i-mi spune, că ziua aceasta va fi tragică pentru mine. Aicia mi-e portofelul și orologul; dacă voi pică, fi bun trimite-le soții mele.

Ei, dar lasă gândurile. Cauza e afacerea proastă de ieri seară.

— Nu, dragă, nu cuget la duel, căci nu se va întâmpla: morții nu se bat. Rămâneți cu bine, Meligan, speriez, că din nou voi putea dovedi regimentului întreg, că căpitanul D'Arbout, nu e laș.

Și zicând acestea, și-a împintinat calul și a rupt-o la fugă, ca să-și reia locul.

— Încă-i capabil de a se lăsa să fie omorât! cugetă în sine Meligan, încrețându-și sprâncenele.

Uitându-să în jur și zărind pe căpitanul Paul s'a îndreptat direct la el și l-a chemat la o parte.

— D-voastră știți, domnule, că eu sîs secundantul lui D'Arbout și până să va fi întâmplat duelul acesta, ar trebui să abtatau dela ori-ce atingere cu dv., dar tare mi-i frică, că duelul d-voastră nu se va putea întâmpla, și deoarece nime dintre noi nu poate ști, care va scăpa cu vieța din luptă, voiesc să vă fac cunoscut punctul meu de vedere. până când încă suntem întregi.

„D-voastră domnule, a-ți atăcat dur pe un oficer, pe care toți îl stimează și pe care îl găsești la locul său; și d-voastră a-ți făcut-o asta cu sânge rece și fără nici un motiv, numai sub pretextul neexplicabil, ca să apărați pe un om ce și-a pierdut onoarea și a fost dimis din armată.

— Domnule căpitan, n'am obicei să primesc lecții.

— Deși poate nu v-ar strică a vă însuși acest obicei; dar, lasă-mă, să sfârșesc, apoi răspunde. Domnul D'Arbout, care mi-i amic, se înfioară de duel; să știi însă, că eu nu mă înfioresc; D-voastră aruncându-i în față așa niște ofenze, pe cari un oficer nu are

dreptul să le sufere, l-ați silit să primească o luptă, pe care dânsul o urgisește.

„Dar, știți d-voastră domnule, ce a-ți făcut? Căpitanul D'Arbout se va lăsa să fie ucis, ca să nu păcătuiască contra conștiinții sale, luptându-se, cu d-voastră și să nu-și piardă onoarea respingându-vă provocarea. Veți lipsi patria de un militar curajos, din cauza d-voastră regimentul va pierde pe cel mai bun oficer al său. De altfel, domnule, dacă ambii veți rămânea întregi și sănătoși am onorul să vă înștiințez înainte, că Vă stau la dispoziție dovedind, că în regimentul al 2-lea de spahii nu sunt lași.

„Până atunci însă, Ve-ți face bine, dacă ve-ți arăta astăzi, că d-voastră tot așa sunteți de curajos față cu inamicul, ca și cu colegii. Rămâne-ți cu bine domnule, nu uitați că după seara asta Vă stau la dispoziție.

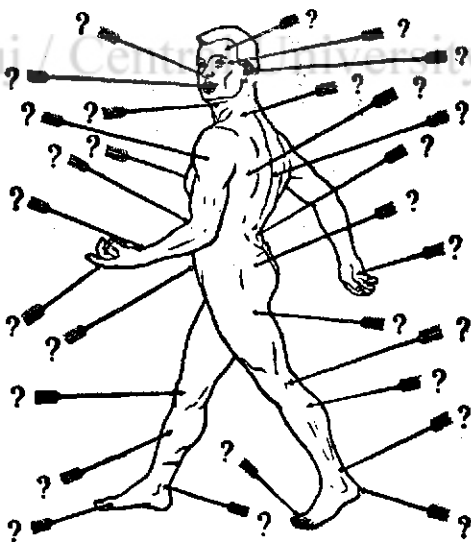
Și întorcându-și calul se depărtă, lăsând pe căpitanul Paul într-o mare perplexitate. Eu cred, că ar fi dat mult, dacă nu se întâlnia cu Peyrussel în cafeneaua din Algir, și cu deosebire, dacă nu dă crezământ clevertirilor dejositoare, dar păharul s'a vărsat.... celealalte le știți d-voastră.

(va urma).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elshapurile lui Feler, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmegye).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, dureri de ochi, migrenă, și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elshapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, agăruiuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 1-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

Muschong. Băile Buziaș Phönix apă minerală de Buziaș

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZĂ-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

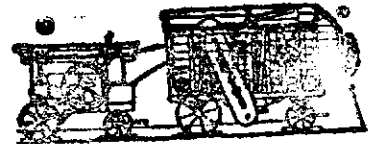
(36) 33-?

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sngă-
tor de gaz.

Mânarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI, Liszt
Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 64-64. (80) 6-26

GUSTAV A. HAISER

curelar și șelar

Medgyes, Brückengasse Nr. 1.

Oferește produse din atelierul propriu: Juguri pentru cai schimbătoare pentru vaci și boi. Hamuri de toate speciile executate solid și cu pricepere. Șele comune, Șele engleze (Pritsche), Chingi ș. a. (75) 9-12

Lemne de foc.

Dela domeniul baronului Carol Bruckenthal, din Mikeszásza se vând, (până ajunge depozitul), 800 stângeni metrici lemne de foc de prima clasă, cu vagonul, pe lângă anticiparea prețului sau rambursă (Nachnahme).

În gara Mikeszásza costă un vagon, conținând 5½ stângeni de pădure: lemne crepate de fag Cor. 128; lemne crepate de stejar Cr. 118 și lemne rotunde mestecate Cor. 108.

Comandele, cari se pot efectui îndată sunt a se adresă la *Johann Jekel*, administratorul domeniului în Mikeszásza.

(91) 3-6

A apărut: *Elemi Népiskola Értésítő könyvecske* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fl. + 10 fl. porto. Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Loc deschis.

Jucărie de copil

este a spăla cu săpun de alui SCHICHT, că deodată și curățește și albește rufe, cruță toată truda și efortarea.

(42) 6-7

(82) 5-10

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărît să deschid în Budapesta un **Birou de informație**. Orice informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătoria etc., orice informații comerciale și în general în orice cauză — dau în decurs de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande, etc.

Taxa pentru informație 3 car. și spesele de poștă pentru răspuns.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

A apărut:

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de **Ioan F. Negruțiu** și **Petru Ungurean**. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95,421-1910.

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

produse cu marca de scutintă: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani într'ată s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgarciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1.40 sticlă mică 80 fl. — Pe poștă se poate comanda dela farmacia **BRÁDY K.** a „Magyar Királyhoz“, Bécs I., Fleischmarkt 1., Depot 241.

Să fim atenți la marca de scutintă, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul acel alăturat

(17) 10-20

Numai odată în 100 de ani

ați ocaziune să poți cumpără așa o **calitate bună** și așa **ieftin pomi** și alte **produse** din școală de pomi. Nimeni să nu întârzie a se folosi de buna ocaziune, ci să comande îndată pânăce ține proviziunea. Din cauza curățirii totale a răsadniței (pepinierii) se vând cu **prețuri reduse**: Pomi, Tufe dăcorative, Acuminoase, Pădureți șcl.

Frideric Caspari și soțul

: : **Medgyes, Nagy-küküllőmege.** : :
— **La cerere Prețcurant gratis.** —

(81) 6-16

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,881,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035-51
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045-12 =
	viață	10,847,132- =
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,309,387- =

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 40-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

3 40-52

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre tuzarea de tenac de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.